

โครงการ SIFE กับการพัฒนานักศึกษา

อ. นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์*

SIFE คืออะไร ?**

SIFE ย่อมาจาก 'Students in Free Enterprise' เป็นองค์กรอิสระก่อตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกมากกว่า 40 ประเทศทั่วโลก SIFE สนับสนุนมหาวิทยาลัยในประเทศสมาชิกให้จัดตั้งทีมนักศึกษาขึ้นเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลการทำโครงการอย่างใกล้ชิด SIFE จะมีเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการ 5 ประการคือ

1. เศรษฐศาสตร์การตลาด (Market Economics)
2. ทักษะแห่งความสำเร็จ (Success Skills)
3. ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)
4. ความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน (Financial Literacy)
5. จริยธรรมทางธุรกิจ (Business Ethics)

นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาเรื่องความยั่งยืนของโครงการและทีม SIFE ของมหาวิทยาลัยสมาชิกอีกด้วย การทำโครงการ SIFE จะทำให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะของเขาในการช่วยพัฒนาธุรกิจของชุมชน ซึ่งการที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงกับธุรกิจจริงนี่เองเป็นจุดเด่นของโครงการ SIFE คำกล่าวที่ว่า"สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่าลงมือทำ" น่าจะอธิบายตัวโครงการ SIFE ได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในภาคเหนือที่เข้าร่วมมือกับ SIFE THAILAND ในการจัดทำโครงการพัฒนาธุรกิจชุมชน และได้ส่งโครงการเข้าประกวดในระดับประเทศตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา และในปี 2550 นี้เองที่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นประสบความสำเร็จอย่างมากในการช่วยพัฒนาธุรกิจให้ชุมชน จนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดโครงการระดับชาติ '2007 SIFE THAILAND NATIONAL EXPOSITION' เป็นตัวแทนของประเทศไทยไปแข่งขัน SIFE World Cup ที่เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 10-12 ตุลาคม 2550 ที่จะถึงนี้

การที่ได้เป็นตัวแทนของประเทศไทยไปแข่งขันระดับโลกนั้น ถือเป็นผลพลอยได้จากการทุ่มเททำโครงการอย่างไม่ย่อท้อจนประสบความสำเร็จของทีมนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา FEU SIFE TEAM เมื่อผ่านการแข่งขันระดับชาติไป ทีมเราได้เห็นผลจากการทำโครงการนี้ชัดเจนขึ้น ผลที่ว่ามันไม่ใช่ด้วยรางวัลหรือใบประกาศเกียรติคุณใดๆ แต่เป็นพัฒนาการของนักศึกษาในทีมเห็นได้ชัดว่านักศึกษาที่ร่วมทีม SIFE มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านวิชาการและสังคม นักศึกษาสามารถคิดและวางแผนการทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อเทียบกับการเรียนที่เรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวแล้ว การนำนักศึกษาออกไปทำโครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้ผลเป็นที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพมากกว่าเพราะการเรียนในห้องเรียนนั้นนักศึกษาจะรู้เฉพาะทฤษฎีหรือหลักการต่างๆ ซึ่งถ้าหากไม่ได้นำไปใช้ปฏิบัติงานจริง ความรู้ที่เล่าเรียนไปอาจลบลืมได้ ในขณะที่โครงการ SIFE จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ของตัวเองอย่างเต็มที่ในการทำโครงการ นักศึกษาจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันตลอดเวลา มีการหาแหล่งความรู้จากภายนอก และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กับชาวบ้านและผู้นำชุมชน หรือที่เรียกว่า 'บรรยากาศการเรียนรู้ที่แท้จริง'

การทำกับ SIFE

SIFE เป็นเรื่องของทีมเวิร์ค ดังนั้นการจะทำโครงการ SIFE ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมที่มีระบบสมาชิก ในทีมต้องประสานงานกันได้อย่างดี อาจารย์ที่ปรึกษาดึงดูดทีม และต้องลงมือทำงานร่วมกับนักศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากนี้ทีมจะต้องมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน มีการวางแผนงานต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมด้วย และต่อไปนี้จะขอยกตัวอย่างการทำทีม SIFE ของ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นปี 2550 ที่ประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัลระดับประเทศ

* * รักษาการหัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

** ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ www.sife.org

ทีม SIFE ปี 2550 ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นมีนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ เป็นแกนนำในการจัดทำโครงการ โดยมี อาจารย์กาญจนา สมมิตร และอาจารย์นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการดำเนินโครงการอย่างใกล้ชิด แต่ก่อนที่จะมาเป็นทีม SIFE ทีมนี้จะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆหลายขั้นตอนดังนี้

1. จัดตั้งทีม

อาจารย์ที่ปรึกษาและทีมศึกษาร่วมประชุมกันเพื่อจัดองค์กรภายในทีม โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ทีม SIFE 2550 ของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นประกอบด้วยคณะทำงาน 10 ตำแหน่งดังนี้ คือ

- ประธาน
- รองประธาน
- หัวหน้าฝ่ายการเงิน
- หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์
- หัวหน้าฝ่ายเทคนิค
- หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
- หัวหน้าฝ่ายชุมชนสัมพันธ์
- หัวหน้าฝ่ายเครือข่ายธุรกิจสัมพันธ์
- หัวหน้าฝ่ายจัดกิจกรรม
- หัวหน้าฝ่ายธุรการ

โดยแต่ละตำแหน่งจะเชื่อมโยงการทำงานอย่างใกล้ชิด สมาชิกในทีมสามารถทำงานแทนกันได้ทุกตำแหน่ง

2. ลงพื้นที่สำรวจกลุ่มเป้าหมาย

ในขั้นนี้ทีมทำงานจะลงพื้นที่เพื่อสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยในปี 2550 นี้เราได้เลือกกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากเอดส์ในพื้นที่ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทีมทำงานได้สำรวจข้อมูลต่างๆโดยการสัมภาษณ์ และใช้แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบถึงสภาพโดยทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ และรายได้ เป็นต้น

3. วางแผนการทำงาน

เมื่อทราบถึงข้อมูลความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแล้ว ทีมทำงานก็เริ่มประชุมเพื่อวางแผนการทำงานกัน มีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของสิ่งที่ต้องทำ และกำหนดช่วงระยะเวลาให้ชัดเจน กำหนดงบประมาณต่างๆที่ต้องใช้ และวิธีการหางบประมาณเพิ่มเติมในการดำเนินโครงการ

4. จัดหางบประมาณในการดำเนินโครงการ

งบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการนั้นได้รับสนับสนุนส่วนหนึ่งจาก SIFE Thailand เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 20,000 บาท ซึ่งถือว่า เป็นจำนวนเงินที่ไม่มาก ทีมจึงจำเป็นต้องหางบประมาณเพิ่มเติม จากการประชุมวางแผนการทำงาน การหางบประมาณจะทำใน 3 รูปแบบ คือ 1. ขายสินค้า 2. หาสปอนเซอร์ และ 3. รับบริจาค

5. จัดการฝึกอบรม

เมื่อได้งบประมาณในการดำเนินงานเพียงพอแล้ว ทีมก็ลงพื้นที่เพื่อจัดการฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการฝึกอบรมจะทำในรูปแบบ CEFE ซึ่งเป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม และผู้เข้ารับการอบรมจะได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน

6. พัฒนาผลิตภัณฑ์

หลังจากได้รับการอบรมแล้ว กลุ่มเป้าหมายได้ระดมสมองเรื่องธุรกิจที่มีความเป็นไปได้ โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า macro-micro screening ธุรกิจที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือกลุ่มดอกไม้จันทน์และของที่ระลึกงานศพ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่กลุ่มเคยมีประสบการณ์และมีตลาดรองรับบางส่วนแล้ว เมื่อได้ข้อสรุปเรื่องธุรกิจแล้ว ทีมจึงเข้าไปช่วยเรื่องพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยทีมได้ติดต่อวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย

7. เพิ่มช่องทางจัดจำหน่าย

เดิมสินค้าของกลุ่มจะขายเฉพาะที่ร้านขายโลงศพในตำบลเท่านั้น ทำให้มีรายได้จำกัด ทีม FEU SIFE จึงได้ร่วมกันช่วยกลุ่มเป้าหมายหาช่องทางจัดจำหน่ายเพิ่ม โดยได้ขยายช่องทางจัดจำหน่ายไปสู่ร้านขายเครื่องสังฆภัณฑ์ ร้านขายของชำ และทางทีมได้ติดต่อร้าน 7-eleven เพื่อขอวางสินค้าพืชมงคลในร้าน 7-eleven อีกด้วย

8. พัฒนาการบริหารจัดการภายในกลุ่มเป้าหมาย

เมื่อมีการดำเนินธุรกิจเกิดขึ้น กลุ่มเป้าหมายจำเป็นจะต้องมีคณะกรรมการบริหารกิจการของกลุ่ม ทีม FEU SIFE จึงได้จัดประชุมร่วมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร โดยอาศัยหลักการการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ในขั้นตอนการทำงานต่างๆที่ได้กล่าวมา นักศึกษาในทีมได้ลงมือทำงานเองทุกอย่าง นักศึกษาต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ทำให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักศึกษาพัฒนาตัวเองได้อย่างมาก

โครงการ SIFE ให้อะไรกับนักศึกษา

จากวัตถุประสงค์เดิมที่จะทำโครงการเพื่อเข้าแข่งขันกับทีมจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ เมื่อได้ลงมือทำโครงการจริงๆ นักศึกษาเริ่มเข้าใจแล้วว่าการทำงานนี้ วัตถุประสงค์ที่แท้จริงไม่ใช่การเอาชนะมหาวิทยาลัยอื่น แต่เป็นการเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน นักศึกษาที่ผ่านโครงการนี้ได้อะไรหลายอย่าง ดังจะยกตัวอย่างต่อไปนี้

- ได้รู้จักตัวเอง

นักศึกษาในทีม SIFE ที่เคยมองตัวเองว่าเก่ง เรียนได้เกรดเฉลี่ยสูงๆ เมื่อได้ลงมือทำงานจริงๆ เขาจะรู้ว่าความรู้ที่เขาไม่นั้นยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆได้ และนักศึกษาบางคนที่เคยมองตัวเองว่าไม่เก่งทำอะไรไม่ค่อยเป็น พอได้ลงมือทำงานเขาก็จะรู้ว่าเขาทำอะไรได้ตั้งเยอะ นักศึกษาที่ได้มาทำโครงการนี้จะรู้จักตัวเขาเองมากขึ้น เขาจะรู้ว่าตัวเองมีความสามารถอะไร และยังขาดอะไรอยู่บ้าง

- รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

การได้ลงพื้นที่พบกับกลุ่มเป้าหมายทำให้นักศึกษาได้เข้าใจชีวิตผู้อื่นมากขึ้น ได้รู้ว่าชีวิตที่ยากลำบากเป็นอย่างไร นักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะแบ่งปันสิ่งดีๆให้กับผู้อื่น ได้เรียนรู้ที่จะเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือคนอื่นที่ลำบากกว่า

- รู้จักรูปแบบการทำงานที่แท้จริง

นักศึกษาที่ได้ลงมือทำงานโครงการนี้จะได้เรียนรู้โลกของการทำงานที่แท้จริง ที่การเรียนในห้องเรียนให้ไม่ได้ นักศึกษาจะรู้ขั้นตอนการทำงานต่างๆ จากประสบการณ์จริง โดยเฉพาะเรื่องการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการซึ่งมักจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก

กล่าวโดยสรุปคือ หากมหาวิทยาลัยต้องการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพ การสอนในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียวมันยังไม่เพียงพอ มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้ออกไปใช้วิชาความรู้ของเขาภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย โครงการ SIFE ถือว่าเป็นอีกโครงการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองไปพร้อมๆกับการพัฒนาชุมชน การเสริมสร้างนักศึกษาและธุรกิจชุมชนให้เข้มแข็งก็เท่ากับเป็นการสร้างชาติให้เข้มแข็งด้วย